

Föräldrapenningen och de för tidigt födda

En bra reform med en ful skönhetsfläck

Jan Thorson

Harriet Öhman

Den nuvarande moderskapsförsäkringen omfattar dels en moderskapspenning om 1 080 kr jämte visst tillägg vid flerbarnfödelse, dels en tilläggsjukpenning, motsvarande sjukpenning vid sjukdom med avdrag för grundsjukpenning. Tilläggsjukpenning utgår tidigast från 60:e dagen före den beräknade nedkomsten, senast från förlösningsdagen och längst till den 180:e dagen efter denna. Vidare gäller att, om kvinnan under nämnda tid utför förvärvsarbete under mer än 30 dagar, hennes rätt till fortsatt tilläggsjukpenning upphör.

Det har framhållits att kvinnor vilka föder i förtid missgynnas ifråga om moderskapsförmånen: barnet blir kvar i sjukhusvård, och modern får icke skjuta upp havandeskapsledigheten tills barnet kommit hem. Alltså får dessa mödrar och barn kortare tid tillsammans med samhälleligt stöd än vad som gäller de okomplicerade fallen. Totalt berörs uppskattningsvis 600 kvinnor årligen av detta missförhållande. Företeelsen är inte bara orättvis utan också obegriplig: det bleve ju samma kostnad för samhället om mamman finge skjuta upp utnyttjandet av förmånen som när hon utnyttjar den då barnet kommit hem. Finge hon skjuta upp, så skulle dessutom syftet med förmånen uppnås, vilket icke är fallet med nuvarande regler (Johansson m fl 1972).

Den 17/5 beslöt riksdagen att ersättningstiden ska kunna förskjutas till senast 240:e dagen efter förlossningen, dvs att det blir möjligt att utnyttja förmånen från att barnet är två månader, en reform som är önskad enligt det tidigare anförda. Ändringen gäller från 1/1 1974 (Håvik 1973).

Fortfarande önskar man dock en förklaring till varför tiden icke får räknas från hemkomsten, varför man bestämt en gräns om 60 dagar efter förlossningen. Femton procent (ungefär) av de berörda kvinnorna har ändå icke fått likställighet (Johansson m fl 1972), och orättvisan verkar än värre nu än tidigare eftersom man nu verkligen sett till att bara de med de allra minsta barnen, de allra tidigast födda, de som vårdas längst och behöver sina mödrars odelade engagemang allra mest, att de blir missgynnade. Och fortfarande utan att det gäller någon samhällsekonomisk vinst. Förresten, om "samhället" tjänade på denna orättvisa: skulle vi då icke vara än mer obenägna att ha den kvar?

REFERENSER

- Johansson, L. E., Thorson J. och Wärnehall, B.: Sjukförsäkringen och de för tidigt födda. Socialmedicinsk tidskrift 1972.9:562.
Håvik, D.: Personligt meddelande. 1973.